

第五章

学问之趣味¹

梁启超

我是个主张趣味主义的人，倘若用化学化分“梁启超”这件东西，把里头所含一种原素名叫“趣味”的抽出来，只怕所剩下的仅有个零了。我以为凡人必常常生活於趣味之中，生活才有价值。若哭丧著脸捱过几十年，这么，生活便成沙漠，要来何用？中国人见面最喜欢用的一句话：“近来作何消遣？”这句话我听著便讨厌。话里的意思，好像生活得不耐烦了，几十年日子没有法子过，勉强找些事情来消他遣他。一个人若生活於这种状态之下，我劝他不如早日投海。我觉得天下万事万物都有趣味，我只嫌一天二十四点钟不能扩充到四十八点，不够我享用。我一年到头不肯歇息。问我忙什么？忙的是我的趣味。我以为这便是人生最合理的生活。我常常想运动别人也学我这样生活。

凡属趣味，我一概承认他是好的。但怎么样才算趣味？不能不下一个注脚。我说：“凡一件事做下去不会生出和趣味相反的结果的，这件事便可以为趣味的主体。”赌钱，有趣味吗？输了，怎么样？吃酒，有趣味吗？病了，怎么样？做官，有趣味吗？没有官做的时候，怎么样？……诸如此类，虽然在短时间内像有趣味，结果会闹到俗语说的“没趣一齐来”，所以我们不能承认他是趣味。凡趣味的性质，总要以趣味始，以趣味

¹ 国立编译馆编《国文科教材书》（第一册），台北：国立编译馆，1979。
页88-93。

终。所以能有趣味之主体者，莫如下列几项：一、劳作，二、游戏，三、艺术，四、学问。诸君听我这段话，切勿误会，以为我用道德观念来选择趣味。我不问德不德，只问趣不趣。我并不是因为赌钱不道德才排斥赌钱；因为赌钱的本质会闹到没趣，闹到没趣便破坏了我的趣味主义，所以排斥赌钱。我并不是因为学问是道德才提倡学问；因为学问的本质，能够以趣味始，以趣味终，最合於我的趣味主义的条件，所以提倡学问。

学问的趣味，是怎么一回事呢？这句话我不能回答。凡趣味总要自己领略，自己未会领略得到时，旁人没法子告诉你。佛典说的：“如人饮水，冷暖自知。”你问我这水怎样的冷，我便把所有形容词说尽，也形容不出给你听，除非你亲自喝一口。我这题目——学问之趣味，并不是要说学问是如何如何的有趣味，只是要说如何如何便会尝得著学问的趣味。

诸君要尝学问的趣味吗？据我所经历过的，有下列几条路应走：

第一、无所为——趣味主义最重要的条件是“无所为而为”。凡有所为而为的事，都是以别一件事为目的而以这一件事为手段，为达目的起见，勉强用手段；目的达到时，手段便抛弃。例如：学生为毕业证书而做学问，著作家为版权而做学问，这种做法，便是以学问为手段，便是有所为；有所为虽然有时也可以引起趣味的一种方便，但到了趣味直发生时，必定要和“所为者”脱离关系。你问我：“为什么做学问？”我便答道：“不为什么。”再问，我便答道：“为学问而学问。”或者答道：“为我的趣味。”诸君切勿以为我这些话是掉弄玄虚，人类合理的生活本来如此。小孩子为什么游戏？

为游戏而游戏。人为什么生活？为生活而生活。为游戏而游戏，游戏便有趣；为体操分数而游戏，游戏便无趣。

第二、不息——“鸦片烟怎样会上瘾？”“天天吃。”“上瘾”这两个字，和“天天”这两个字是离不开的。凡人类的本能，只要那部分搁久了不用，他便会麻木会生锈。十年不跑路，两条腿一定会废了；每天跑一点钟，跑上几个月，一天不跑时，腿便发痒。人类为理性的动物，“学问欲”原是固有本能之一种；只怕你出了学校便和学问告辞，把所有经营学问的器官一齐打落冷宫，把学问的胃口弄坏了，便山珍海味摆在面前也不愿意动筷子。诸君啊！诸君倘若现在从事教育事业或将来自想从事教育事业，自然没有问题，很多机会来培养你的学问胃口。若是做别的职业呢？我劝你每日除本业正当劳作之外，最少总要腾出一点钟，研究你所嗜好的学问。一点钟那里不消耗了，千万不要错过，闹成“学问胃弱”的证候，白白自己剥夺了一种人类应享之特权啊！

第三、深入的研究——趣味总是慢慢的来，越引越多；像倒吃甘蔗，越往下才越得好处。假如你虽然每天定有一点钟做学问，但不过拿来消遣，不带有研究精神，趣味便引不起来。或者今天研究这样，明天研究那样，趣味还是引不起来。趣味总是藏在深处，你想得著，便要入去。这个门穿一穿，那个窗户张一张，再不会看见“宗庙之美，百官之富”，如何能有趣味？我方才说：“研究你所嗜好的学问。”嗜好两字很要紧。一个人受过相当的教育之后，无论如何，总有一两门学问和自己脾胃相合，而已经懂得大概，可以作加工研究之

预备的。请你就选定一门作为终身正业(指从事学者生活的人说)，或作为本业劳作以外的副业(指从事其他职业的人说)。不怕范围窄，越窄越便於聚精神；不怕问题难，越难越便於鼓勇气。你只要肯一层一层的往里面追，我保你一定被他引到“欲罢不能”的地步。

第四、找朋友——趣味比方电，越摩擦越出。前两段所说，是靠我本身和学问本身相摩擦；但仍恐怕我本身有时会停摆，发电力便弱了。所以常常要仰赖别人帮助。一个人总要有几位共事的朋友，同时还要有几位共学的朋友。共事的朋友，用来扶持我的职业；共学的朋友和共玩的朋友同一性质，都是用来磨擦我的趣味。这类朋友，能够和我同嗜好一种学问的自然最好，我便和他搭夥研究。即或不然——他有他的嗜好，我有我的嗜好，只要彼此都有研究精神，我和他常常在一块或常常通信，便不知不觉把彼此趣味都摩擦出来了。得著一两位这种朋友，便算人生大幸福之一。我想只要你肯找，断不会找不出来。

我说这四件事，虽然像是老生常谈，但恐怕大多数人都不会这样做。唉！世上人多么可怜啊！有这种不假外求，不会蚀本，不会出毛病的趣味世界，竟自没有几个人肯来享受！古书说的故事“野人献曝”，我是尝冬天晒太阳的滋味尝得舒服透了，不忍一人独享，特地恭恭敬敬的来告诉诸君，诸君或者会欣然采纳吧？但我还有一句话：太阳虽好总要诸君亲自去晒，旁人却替你晒不来。

作者：梁启超(1873-1929)

题解：

作者指出人生活在趣味之中才有价值。任何事情凡属趣味都被认为是好的。但是最有韵味的就是“学问”。学问是如何有趣味只有自己才能领略得到。要如何尝得到学问的韵味就要按照“无所为”、“不息”、“深入的研究”、“找朋友”这几条路走。

生词解释：

主张	zhāuzhāng	对于某种行动特有某种见解
主义	zhǔyì	对客观世界、社会生活及学术问题等所特有的系统的讨论和主张
倘若	tǎngruò	如果
原素	yuánsù	即元素、要素
消遣	xiaoqian	用自己感觉愉快的事来度过空间时间
不耐烦	bùnàifán	急躁、厌烦
勉强	miǎnqiáng	不甘心情愿或能力不够还尽力做
状态	zhuàngtài	人或事物所表示出来的形态
享用	xiǎngyòng	使用某种东西而得到物质上或精神上的满足
歇息	xièxi	休息
输	shū	失败
性质	xìngzhì	一种事区别于其它事物根本属性

主体	zhǔtǐ	事物的主要部分
排斥	páichí	使别人或事物离开自己
提倡	tīchàng	指出事物的优点鼓励大家使用或实行
领略	lǐnglüè	了解事物的情况进而认识意义或辨其滋味
手段	shǒuduàn	为达到某种目的而采用的具体方法
抛却	pāoquè	扔掉
玄虚	xuānxū	用使人迷惑的形式来掩盖真相的欺骗手段
上瘾	shàngyǐn	由于神经中枢经常受某种刺激而形成了习惯性
本能	běnnéng	人类或动物不学就会的性能
搁	gē	放置
麻木	mámù	没有感觉
生锈	shēngxiù	某些金属表面在空气中氧化而形成了某些物质
发痒	fāyǎng	皮肤或黏膜受到轻微刺激时引起想抓的感觉
腾出	téngchū	使空(kòng)，如腾出地方，腾出时间
嗜好	shìhào	特殊的爱好
耗	hào	消耗
剥夺	bōduó	用强制的方法夺去
仰赖	yǎnglài	依靠
采纳	cǎinà	接受(意见、建议、要求)

课文分析：

内容提要

作者认为人在生活中必须有一种趣味，才能生活得有价值。他提倡学问就是最有趣味的。谁要知道学问的趣味是怎么样的，应当自己去尝试。总之要追到学问的趣味，必须要依照四条路而行；就是“无所为”、“不息”、“深入的研究”、“找朋友”。

文章分段

第一段：人生要怎样生活才有价值。

第二段：最有趣味的事业。

第三段：学问的趣味。

第四段：寻找学问趣味的方法。

第五段：鼓励大家做学问。

词语例解：

1. 越引越多，越往下越得好处。

“越A越B”表示程度上层B随A的增加而增加。几个“越”可以叠用。

1.1 风越刮越大。

1.2 越讨论越深入，问题解决得越快就越好。

2. 竟自没有几个人肯来享受

“竟”副词。表示出乎意料。例如：

2.1 他的成绩竟这样好。

2.2 今天竟来了这么多人。

练习：

1. 问答题

- 1.1 作者说他是个“主张趣味主义”的人。这是什么意思？请说明。
- 1.2 你觉得人生的生活应有趣味吗？为什么作者说“人生活於趣味中，生活才有价值”，请解释。
- 1.3 “学问的趣味”是什么，每个人所感觉到的趣味是否相同？请说明。
- 1.4 作者举出寻找“学问趣味”必须要走的“四条路”，你同意吗？为什么，并举例子。
- 1.5 你是一个“趣味主义”者吗？你的趣味是什么？请说说。
- 1.6 读梁启超这篇文章后你有什么感觉？请说说。

2. 下列各组词意思、用法是否一样，请解释及举例子。

- 2.1 倘若、假若、若、如果、要是
- 2.2 以为、认为
- 2.3 嗜好、爱好

3. 请解释下列句子带线儿词在课文句中的意思。

- 3.1 摧过几十年
- 3.2 生活便成为沙漠
- 3.3 要来何用?
做何消遣?
- 3.4 我常常想运动别人也学我这样生活。
- 3.5 切勿误会
- 3.6 把学问的胃口弄坏了。
- 3.7 这个门穿一穿，那窗户张一张。

4. 请解释文章中这些词语。

化分 =
哭丧着脸 =
沙漠 =
运动 =
注脚 =
领略 =
抛却 =
掉弄玄虚 =
本能 =
麻木 =
生锈 =
打落冷宫 =
学问胃口 =
学问胃弱 =
自己脾胃相合 =
终身正业 =
老生常谈 =

5. 请用下列词语造句

消遣
不耐烦
越.....越.....
为.....起见
排斥
提倡
剥夺
仰赖
扶持

搭夥

6. 将文章中的几段译成泰文

“学问的趣味，是怎么一回事呢_____

_____我想只要你肯找，断不会找不出来的。

7. 文章中提到“没趣、一齐来”，你知道意思吗？

请将它写成一篇作文大约300个字。

8. 阅读以下的散文，然后试分段落并缩写。

一粒砂²

李广田

有这么一个传说：

有这么一个人：他作了一世的旅客。他每天都在赶路，他所走的路，就是世界上的路。他很不辛，一开始便穿了一双不合脚的鞋子，这使他走起路来总不能十分如意。而且走了不久，他的鞋里便跳进一粒砂。路既是世上的路，而这世上又遍地是砂土，跳进一粒砂，本也极其平常。可是这以后，他的行程就更其困苦了，那砂子磨他的脚，使他走一步，痛一步，你想，假如鞋子裡没有一粒砂，那该是多么愉快呢。不错，这也是一件非常简单的事，只要坐下来，水滨也好，山脚也好，把鞋子脱掉，只一抖，便可抖出那颗磨脚的砂子。然而他不能。他赶路赶得很急，每天都担心日落西山时赶不到个段落。天晚了，他住下来！他疲乏得厉害，还不等脱去鞋子，他已经沉沉地入睡了。而第二日，天未亮他便急忙起程。年月久了，那痛楚之感也许与日俱减，但每

² 杨牧编《中国近代散文选》，台北：洪范书店有限公司，1982，页325-327。

当与明日同时醒来，望着那永久新鲜，永久圆满而又光明的太阳，而自己开始又走上一日之程时，那起初的步伐总也是痛苦的。他就这样走着，走着，一直走到不能再走，走到最后，走到死。他死了，人家把他脱得精光，当然也脱了他的鞋子，人们搜索他的衣袋，衣袋是空的。人们抖擞他的鞋子。一粒砂落在地上，那砂子形体微小，滚圆如珠，落地作金石声。那小小砂子暗然有光，仔细看时，上面稳似有纹理。据后来人说，那砂上实在是几个字迹，但年代久远，没有人知道那字迹说些什么。又过了些年代，连那粒砂子也不知去向了，对于那几个无人懂得的字迹也就更觉得关系重大，既不可得，也就弥觉可惜。

这传说并不见于载籍，知不过有人曾经这样说过。可是那曾经向人说这传说的人却还遭了这驳：“这传说是一个胡说，我不相信有这样的事实。”

那个反驳者这样质问，可是反驳者所得到的却只是沉默反驳者觉得不够得意，就又进一步反驳：“傻瓜！一个人放着安闲的日子不享受，为什么要到处乱跑？就是走路，何必紧赶？像我饭后散散步，水滨林下，随意溜达溜达，也极合卫生之道。而且，走路就要捡那好路走，为什么要自找麻烦呢。”

这次他所得到的不再只是沉默了，因为他只听到一阵急促的脚步声：不见人影，那个说传说的已经远了。

所以，我也不希望有任何辩驳，因为我只替那个说传说的再说一遍。

บทแปล
บทที่ ๕
รสาชาติของความรู้
เพื่อยกให้หาย

ฉันเป็นผู้ที่ยังนั่งในห้องนิยมเรื่องรสาชาติ ด้านหลังใช้วิชาเคมีแบ่งเอาของสิ่งนี้ของเหตุการณ์นี้เข้าออก แล้วนำเอามาเล็กๆ ก่อนที่จะไปในที่เรียนกว่า รสาชาติ ออกมานะ เกรงว่าสิ่งที่เหตุการณ์นั้นก็อ่อนไหว ฉันคิดว่าทุกคนจะต้องมีชีวิตจำเจอยู่ท่านกลางของรสาชาติ แห่งชีวิตได้จริงจะมีคุณค่า หากร่องใจให้มันเป็นหน้าไปศึกษาเรื่องราวทางให้เวลาผ่านไปหลายสิบปี เมื่อเป็นเช่นนั้นชีวิตก็จะอิงแท้จะมีประวัติอันดี ชาวจีนเมื่อพ้นหน้ากันมักจะขอบคุณว่า “ช่วงนี้คุณให้เวลาให้ผ่านไปอย่างไร” คำนี้ฉันฟังแล้วก็อิงเพิ่มความเกลียด ความหมายของคำคุณก็คือ ถูกรวบกับว่ามีชีวิตอยู่อย่างเมื่อหน่าช ไม่มีวิธีการที่จะทำให้วันเวลาในช่วงหลายสิบปีผ่านไปได้เลย พยายามหาเรื่องบางเรื่องมาอ่านเวลาเพื่อให้ผ่านไป ชีวิตของคนคนหนึ่งหากต้องมีชีวิตอยู่ภายใต้ลักษณะดังกล่าว ฉันเองขอเดินทางไว้ให้รีบไปกระโดดคนน้ำตายจะดีกว่า ฉันรู้สึกว่าทุกเรื่องทุกอย่างภายในได้พิภพส่วนมีรสาชาติทั้งนั้น ฉันเพียงแต่ค่าหานิ่ว่า ๑ วันมี ๒๔ ชั่วโมงนั้นไม่สามารถขยายให้เป็น ๔๘ ชั่วโมงได้ เพราะไม่เพียงพอต่อการใช้เวลาของฉัน ฉันไม่ยอมพักหนีอย่างหมดสุดทั้งปี ตามว่า ฉันยังกับงานอะไร ก็ยังกับเรื่องของรสาชาติของฉัน ฉันคิดว่าสิ่งนี้ก็คือสิ่งที่สามเหตุสนับสนุนของคนเราในการดำเนินชีวิต ฉันมักคิดจะทำกิจกรรมคนอื่น ก็จัดการดำเนินชีวิตตามแบบฉันบ้าง

อะไรก็ตามที่เป็นรสาชาติ ฉันยอมรับว่ามันเป็นสิ่งที่ดีทั้งหมดแต่ลักษณะใดเล่าจึงเรียกว่ารสาชาติ? สิ่งนี้จะไม่ใช่เรื่องธรรมดายิ่งไม่ได้ ฉันว่า “เรื่องนี้คือก็ตามที่ทำลงไปได้ผลออกมานะ ไม่ตรงกับข้ามกับรสาชาติ อันนั้นก็จะหมายความว่าเป็นแกนหลักของรสาชาติได้” การเล่นการพนัน มีรสาชาติไหม? เมื่อแพ้แล้วจะเป็นอย่างไร? ถ้าเสียก็มีรสาชาติไหม? เมื่อถูกป่วยจะเป็นอย่างไร เป็นเจ้าคนนายคนมีรสาชาติไหม เมื่อไม่ได้เป็นเจ้าคนนายคนแล้วจะเป็นอย่างไร?... เรื่องต่างๆ เหล่านี้ แม้ว่าในช่วงสั้นๆ นักดูเหมือนจะเป็นเรื่องของรสาชาติได้ แต่สุดท้ายก็จะขบถด้วยความรุนแรงจนกลายเป็นคำพังเพหที่ว่า “เรื่องนี้ดีประดังกันเข้ามานานในเวลาเดียวกัน” ดังนั้น เราจึงไม่สามารถยอมรับว่ามันคือรสาชาติ ดังที่สามารถเป็นแกนหลักของรสาชาติได้ ก็อาจจะเป็นเรื่องที่กล่าวไว้ข้างต้นนี้ ๑. การทำงานด้วยแรงกาย ๒. การสะสม ๓. ศิลปะ ๔. ความรู้ หลายๆ ทำนเมื่อฟังคำคุณของฉันตอนนี้ก็ย่าเข้าใจผิด ก็คือว่าฉันใช้การศึกษาและนิยมทางค้านคุณธรรมนาเสือกสารสิ่งที่ว่ารสาชาติ ฉันไม่ถือว่าเป็นคุณธรรมหรือไม่เป็นคุณธรรม ฉันเพียงแค่

ถือว่าสิ่งนั้นมีราก柢หรือไม่ ฉันจะทิ้งการพนันไม่ใช่เพาะการพนันมิติดศีลธรรมแล้วไม่เลือกสรร การพนัน (ว่าเป็นเรื่องของราก柢) เพราะชาติแท้ของการพนันจะนำไปสู่ความชุ่นวางใจทำให้ หมดครรษณ์ เมื่อชุ่นวางใจหมดรากดิ้นแล้วก็ทำให้หลักนิยมเรื่องราก柢ของฉันพังทลายไป ตั้งนี้ การสัตติเรื่องการพนันที่จำเป็นก็ไม่ใช่เพาะฉันเห็นว่าเรื่องของความรู้เป็นคุณธรรมแล้วซึ่ง ธรรมะที่เรื่องของความรู้ ทั้งนี้ เพราะชาติแท้ของความรู้นั้น สามารถเริ่มต้นด้วยเรื่องของราก柢 และขอบจงด้วยเรื่องของราก柢ซึ่งตรงกับหลักนิยมนของฉันอย่างที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงรองรับที่เรื่อง ของความรู้

ราก柢ของความรู้ ถือเรื่องอะไรกันแน่นะ ฉันตอบค่าตามนี้ไม่ได้ ไม่ว่าอะไรที่เป็น ราก柢ต้องไปถูกต้องด้วยคนเอง เมื่อซึ่งไม่ได้ไปถูกต้องนาด้วยคนเองแล้ว คนห้างๆ จะไม่มีวิธีบอก ท่านได้เลย ในพระไตรปิฎกบอกไว้ว่า “เหมือนคนตื้น้ำจะเสื่อมหายร้อนก็รู้ด้วยตัวเอง” ท่าน ตามฉันว่า น้ำที่เสื่อมเพียงใดฉันก็จะใช้คำพูดที่ใช้พระพุทธศาสนาเรื่องความเสื่อมทั้งหมดที่มีอยู่พระพุ นาให้ท่านฟังทั้งหมด แต่ก็ยังไม่สามารถพูดนาให้ท่านเข้าใจได้ นอกจากเสียใจว่าท่านต้องศึกษาด้วยตัว ตัวของตัวท่านเอง คำ ข้อเรื่องของฉันซึ่งว่า “ราก柢ของความรู้” มิใช่จะพูดว่าราก柢นั้นมี ราก柢อย่างไร เพียงแต่บอกจะพูดว่าเราจะรู้จักชินราก柢จากความรู้ได้อย่างไร

ท่านทั้งหลายอยากรู้เรื่องราก柢ของความรู้ไหม? จากที่คุ้นได้ประสบมาไม่เส้นทาง ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อจะรู้จักการราก柢ของความรู้ตามข้อซึ่งล่ามานี้

ข้อ 1 ไม่ทำเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ข้อซึ่งล่ามายังคงนิยมเรื่องราก柢ที่สำคัญที่สุด ถือทำได้ไม่คิดถึงสิ่งตอบแทนเรื่อง ใดก็ตามที่ทำเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ล้วนต้องใช้ออกเรื่องหนึ่งเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ ของอิทธิพลนั้น เพื่อจะให้ดึงดูดหมายป历来ทางแม้การใช้สิ่งใดเป็นเครื่องมือก็ยังทำ ไม่ดึงดูดมุ่งหมายแล้ว ก็ไม่สามารถมีอันตั้งตัวอย่าง เห็น นักเรียนของหาความรู้ก็เพื่อให้ได้ มาซึ่งในประการนี้ยังดี นักเรียนเพียงงานเพื่อต้องการค่าจิจิกิสิ การทำเช่นนี้ก็คือการใช้ การศึกษาหาความรู้เป็นเครื่องมือในการทำเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การทำเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นจะครั้ง ก็สามารถลักน้ำให้เกิดราก柢อย่างหนึ่งได้โดยง่าย แต่เมื่อมาถึงขั้นที่เกิดราก柢แล้ว แล้ว จะต้องออกห่างจากความสัมพันธ์กับสิ่งที่ทำเพื่อสิ่งนั้นอย่างแน่นอน ท่านถามฉันว่า “ฝึก ความรู้เพื่ออะไร” ฉันก็จะตอบว่า “ไม่ได้ทำเพื่อสิ่งใด” แล้วถามต่อไปอีก ฉันก็จะตอบว่า “ทำเพื่อความรู้ จึงต้องฝึกความรู้” หรืออาจจะตอบว่า “ทำเพื่อราก柢ของฉัน” ท่านทั้ง หลายอย่าคิดว่าคำพูดเหล่านี้ของฉันพูดไว้สำหรับสูตรเด่น ชีวิตความเป็นอยู่อย่างถูกต้อง ตามเหตุผลของมนุษย์ก็ควรจะเป็นอย่างนี้ ทำไม่ได้กๆ จึงต้องเด่น? ก็เพื่อการเด่นจึงต้องเด่น ทำไม่คุณเรางึงต้องมีชีวิตอยู่? ก็เพราะเพื่อชีวิตจึงต้องมีชีวิตอยู่เพื่อการเด่นที่มนุษย์ต้อง มีการละเด่น เพื่อจะแนบทกษิณย์ท่องนาเด่นพะ การละเด่นเช่นนี้ก็ไม่มีราก柢

ข้อ 2 ไม่พักเหนื่อย

การคุกคีนทำในจังที่ทำให้ติดได้ต่อ? ก็ เพราะเราคุยกุกวัน คำว่า “ติด” และ “ทุกๆ วัน” 2 คำนี้คุณจะแยกกันไม่ออกเลย สถิติบัญญาของมนุษย์นั้น ขอเพียงแต่ส่วนนี้เก็บไว้ร้านไม่ได้นำมาใช้ส่วนนั้นกับชาและชั้นต้นนิสินไม่เคยว่าง ขาดที่ 2 ข้างจะต้องเสียบ่ายังแน่นอน วันละ 1 ชั่วโมง วันไปหลายเดือน เมื่อไม่วันหนึ่งวัน ก็จะกันเท้าคิดอย่างจะวิง มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ ความหลงใหลในความรู้ ย่อมเป็นความสามารถที่มีอยู่แต่เดิมแล้วกลัวแต่เพียงว่า เมื่อท่านออกจากโรงเรียนแล้วก็มีอกคลับไปเรียนแล้วปล่อยให้ส่วนที่คุณแล้วผิดชอบเรื่องความรู้ไปทิ้งเสีย ทำให้ราชากล้าดึงความรู้เสียไปด้วย แม้จะมีอาหารที่มีรากฐานปุงจากของหาหาก็ได้จากกูเข้า หรือได้จากทางเล่นวางไว้ตรงหน้า ก็ไม่อาจจะหันตัวไปคิดจะทำงานทั้งคืน การอึกเสื้อ ทำนั้นหมาย! หากบังชุบันนี้ท่านทำงานทางด้านการศึกษาหรือต่อไปคิดจะทำงานทางด้านการศึกษาแล้ว คงไม่มีปัญหาอย่างแน่นอนที่จะมีโอกาสอย่างมากฝึกฟันราชากล้าทางด้านความรู้ หากท่านทำอาชีพอื่น ฉันขอเตือนว่าอนาคตของงานประจำที่มีน้ำหนักต้องทำอยู่แล้ว ขอให้ท่านเข้าใจ เวลาอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมงให้กับการศึกษาความรู้ที่ท่านชอบ 1 ชั่วโมงไม่เพียงแต่จะเป็นช่วงชั้วประเดี้ยวเดียวที่อยู่ได้พอดีโอกาสในการสนับสนุนไปเลย อาจจะทำให้เกิดเป็นหลักฐานของการขาดราชากล้าทางด้านความรู้ไป ความจริงแล้วเราได้หามาอย่างเด็ดขาดที่มนุษย์ควรจะได้ไป 1 ชนิดแล้ว

ข้อ 3 วิจัยขั้นลึกซึ้ง

ราชากล้ามักจะเกิดขึ้นอย่างช้าๆ แล้วอีกเกิดก็อีกมาก เปรียบเหมือนกินอ้อยจากปลาดุกไปโคนดัน อิ่งกินไปโคนดันก็อิ่งอ่ออ อ้าหากว่าท่านจะกำหนดเวลาในการศึกษาความรู้วันละ 1 ชั่วโมง แต่บังไม่สามารถทำให้เป็นเวลาแห่งช่วงของงานอดิเรกได้ ทั้งยังไม่มีจิตใจที่จะศึกษาไว้ขึ้น ก็ไม่มีทางที่จะซักน้ำให้เกิดราชากล้าได้ หรือวันนี้ศึกษาไว้ขั้นแบบนี้ พุ่งน้ำไว้ขั้นแบบนั้น ก็ยังไม่สามารถทำให้เกิดราชากล้าได้เช่นกัน ราชากล้าจะซ่อนเร้นในที่ลึก อ้าทำนิดได้ แล้วอย่างจะเข้าไปให้ถึง โดยเข้าไปรู้สึกน้ำที่น้ำที่ต่างบานนี้บ้าง ก็จะไม่มีทางได้พบความจำอันแท้จริงอย่างแน่นอน “ทำอย่างไรจึงจะเกิดราชากล้า” ฉันจึงได้กล่าวว่า “ศึกษาไว้ขั้นสิ่งที่ท่านชอบ” คำว่า “ชอบ” คำนี้สำคัญมาก กันๆ หนึ่งที่ผ่านการศึกษามาพอสมควรแล้ว ในว่าจะเป็นอย่างไรมักจะต้องมีหนึ่งหรือสองวิชาที่เหมาะสมกับความชอบของตนเอง หรือไม่ก็พอยู่เรื่องใดอย่างเป็นที่ชอบ สามารถจะเพิ่มเติมการศึกษาไว้ขั้นได้ตามให้กับน้ำที่ลึกนั้น ที่จะสอน ชีวะเป็นงานสำหรับคุณท่าน (คำนี้พูดกับผู้ที่มีอาชีพทางด้านวิชาการ) หรือใช้เป็นงานรอง จากการหลักที่ต้องทำอยู่ (คำนี้พูดกับผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ) ไม่ต้องกลัวว่าบัญหานั้นจะหาย ฉะนั้น อิ่งสามารถรวมหลังจิตใจ (ในการศึกษาไว้ขั้นได้) ไม่ต้องกลัวว่าบัญหานั้นจะหาย อิ่งจากก็อิ่งเป็นกำลังใจและความกล้าหาญของแต่เพียงให้กับน้ำที่ลึกนั้นจะหาย ฉันเชื่อแน่ว่าท่านจะต้องถูกซักน้ำเข้าถึงขั้นที่ “วางแผน” อย่างแน่นอน

ประการที่ 4 หาเพื่อน ร Schaadi นั้นเหมือนกับข้อของไฟฟ้า ซึ่งได้รับการบัดกรีอิ่งไว้มากอิ่งนี้ 2 ตอนแรกที่ก่อตัวนั้น อาศัยความรู้มานั้นดูดด้วยตัวเอง แต่ถ้าข้าง外จะร่วมงานครั้งต่อๆ กันอย่างต่อเนื่อง ก็จะมีผลลัพธ์ที่ดีขึ้น แต่ถ้าไม่ร่วมงานกัน อาจจะเป็นภาระต่อตัวเอง แต่ถ้าร่วมงานกันแล้ว ก็จะมีผลลัพธ์ที่ดีขึ้น แต่ถ้าไม่ร่วมงานกัน ก็จะมีภาระต่อตัวเอง

สิ่งที่ฉันหยุด 4 ประการนี้ แม้ว่าจะเหมือนการพูดพร้าเพรือ แต่เกรงว่าคนส่วนใหญ่ยังไม่เคยทำแบบนี้ เช้อ! มนุษย์ในโลกนี้ช่างน่าสงสารอะไรขนาดนี้ มีโลกแห่งรัฐชาติที่ไม่ต้องไปเสาะหาให้ยาก ไม่มีการขาดทุนและไม่มีพิษมีภัยอย่างนี้แล้วบ้างจะไม่มีการออกกฎหมายห้ามลักทรัพย์ นิทานในหนังสือโบราณกล่าวถึงเรื่อง “คนป่าيانแผล” ผู้นี้ได้รู้ว่าสาเหตุของการอาบแผลในฤดูหนาวอย่างนี้ความสุขชนเพียงพอแล้วงานไม่ได้ที่จะคืนค่าในรัฐชาตินั้นแต่เพียงคนเดียว ตั้งใจนานอกกล่าวพากห่านด้วยความเคราะห์ ห่านทึ้งหลาຍอนรับไปเติด แต่ผู้นั้นมีกำพร้าอึกคำหนึ่งว่า แสงอาทิตย์แม้ว่าจะดีอย่างไรก็ต้องขอให้ห่านหึ้งหลายไปถิ่นรัฐชาติการอาบแผลของคนซึ่งๆ จะไปอาบแผลแทนห่านก่านไม่ได้

中華書局影印